

СЕМЕНОВА МАРИНА

кандидат юридичних наук, науковий співробітник, НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, адвокат, ЮФ «Семенова і Партнери»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2216-4343>

ГУНАРЕ МАРИНА

Dr.sc.pol., асоц.проф., директор напряму «Готельний та ресторанний сервіс, організація туризму і відпочинку», Балтійська Міжнародна академія, м Рига, Латвія

УДК 346.54:338.48

DOI: 10.37772/2518-1718-2020-2(30)-5

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРОПЕРАТОРІВ В ЗВ'ЯЗКУ З COVID-19

Стаття присвячена питанням спрощення діяльності туристичних операторів з урахуванням пріоритету забезпечення інтересів споживачів туристичних послуг. Запропоновано конкретні заходи, спрямовані на вдосконалення господарсько-правового регулювання діяльності туроператорів.

Ключові слова: туризм, стратегія, ліцензування, фінансове забезпечення, страхування, реєстр

Постановка проблеми. COVID-19 та глобальний карантин змінив життя всього світу та завдав нищівного удару по бізнесу та економіці. Найбільш постраждалою галуззю, безперечно, можна вважати туристичну. За оцінками Bloomberg, світова туристична індустрія в 2020 році втратить \$ 1,7 трлн.

Туристична галузь по всьому світу та в Україні фактично повністю зупинилася. В першу чергу це пов'язано з закриттям кордонів, припиненням пасажирських перевезень, зупиненням роботи готелів, екскурсійних бюро, гідів та ресторанів. Скасування турів та відмова туристів від подорожей, призвело до того, що багато суб'єктів туристичної діяльності несуть збитки, а деякі знаходяться на межі банкрутства. А ті, хто бажає розпочати свій власний туристичний бізнес і розвивати туристичну галузь виникає багато складнощів. Всі ці фактори викликають необхідність розглянути питання спрощення діяльності туристичних операторів. Всі ці фактори в сукупності викликають необхідність розгляду питання спрощення діяльності основних суб'єктів туристичної галузі та в першу чергу туроператорів.

Метою даного дослідження є аналіз можливості спрощення діяльності туристичних операторів в частині відміни ліцензування туроператорської діяль-

ності з огляду на пріоритет забезпечення інтересів споживачів туристичних послуг та з урахуванням успішного досвіду країн Балтії.

Аналіз останніх досліджень питання, які присвячені ліцензуванню туристичної діяльності в Україні та безпеці в галузі туризму, в тому числі в контексті міжнародного досвіду, розглянуто такими вченими: С. С. Галасюк, В. Г. Герасименко, А. Г. Охріменко та ін. Разом з тим питання щодо лібералізації туристичної діяльності потребують подальших досліджень

Виклад основного матеріалу. Ліцензування є одним із засобів господарсько-правового регулювання дозвільного характеру у системі регулювання господарської діяльності, зокрема в галузі туризму. На даний час система ліцензування в Україні постійно перебуває в стані реформування, її нормативна база постійно змінюється, раніше сформовані органи, які здійснюють ліцензування, замінюються іншими, перелік видів діяльності, що підлягають ліцензуванню не є сталим. Зазвичай підставою застосування ліцензування є неможливість іншими засобами впливу забезпечити захист інтересів споживачів. Історія відміни ліцензування деяких видів туристичної діяльності підтверджує наведені аргументи.

Ліцензування туристичної діяльності було започатковано 21.01.1994 року на підставі Закону України «Про підприємництво» [1]. Відповідно до норм цього закону ліцензуванню підлягала будь-яка діяльність, пов'язана з наданням туристичних послуг. Подальші зміни свідчать про те, що поступово коло суб'єктів ліцензування звужувалося. Так до 18.11.2003 року згідно з Законом України «Про туризм» [2], Законом України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [3] Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з організації іноземного, внутрішнього, зарубіжного туризму, екскурсійної діяльності, затверджених наказом Держпідприємництва України, Держкоммолодьспорту України від 17 січня 2001 р. № 7/62 [4] ліцензуванню підлягали організація іноземного туризму; організація внутрішнього туризму; організація зарубіжного туризму; екскурсійна діяльність. Одним з основних недоліків цих нормативних актів була відсутність поділу ліцензування різних видів послуг за окремими суб'єктами туристичної діяльності. 18 листопада 2003 р. Закон України «Про туризм» в новій редакції визначив, що ліцензуванню підлягає тільки діяльність туроператора і турагента. Таку норму також було визначено в п. 50 ст. 9 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». 19 жовтня 2010 року Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності» [5], в Закон України «Про туризм» були внесені зміни згідно з якими туристичні агенти були виключені з переліку суб'єктів, діяльність яких підлягає ліцензуванню. Відповідні зміни були внесені в Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». У діючій редакції Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [6] ліцензуванню підлягає тільки туроператорська діяльність.

Варто зазначити, що професійна туристична спільнота останнім часом висловлює думки щодо необхідності відміни ліцензування туроператорської діяльності як не ефективний, непрацюючий та застарілий засіб регулювання туристичної діяльності. Так Ліцензійними умовами провадження тур операторської діяльності [7] встановлені вимоги до місця провадження туроператорської діяльності. Однак, сучасні умови, пов'язані з пандемією, свідчать про те, що туристичному оператору для здійснення діяльності взагалі не потрібно мати якое місце провадження діяльності, оскільки реалізація туристичного продукту найчастіше здійснюється за допомогою туристичного агента та більшість реалізацій здійснюється он-лайн. Таким чином, технологічні вимоги до туристичного оператора є застарілими та

не відповідають ані інтересам споживача туристичних послуг, ані інтересам туроператора. Вимоги щодо керівника туроператора також не відповідають сучасним вимогам, оскільки вимоги до здібностей директора, а також працівників туроператора повинні регулюватися ринковими вимогами. Тому, вважаємо, що вимоги щодо ліцензування тур операторської діяльності повинні бути скасовані.

Щодо захисту прав споживачів туристичних послуг в разі скасування ліцензування туроператорської діяльності варто зазначити, що багато країн світу застосовують ефективний механізм фінансової відповідальності суб'єктів туристичної діяльності перед споживачами туристичних послуг, який є більш ефективним ніж ліцензування. Наприклад фінансове забезпечення. У відповідності до Закону України «Про туризм» обов'язок здійснити фінансове забезпечення встановлено для туроператорів та турагентів. Гарантійним випадком вважається сукупність двох причин: виникнення обставин неплатоспроможності туроператора (турагента) чи порушення процесу про визнання його банкрутом, а також невиконання ним своїх договірних зобов'язань перед туристами. Мінімальний розмір фінансового забезпечення туроператора має становити суму, еквівалентну не менше ніж 20000 євро. Розмір фінансового забезпечення туроператора, який надає послуги виключно з внутрішнього та в'їзного туризму, має становити суму, еквівалентну не менше ніж 10000 євро. Мінімальний розмір фінансового забезпечення турагента має становити суму, еквівалентну не менше ніж 2000 євро. Необхідно вказати на те, що вимоги щодо фінансового забезпечення не змінювалися багато років та на даний час не відповідають масштабам діяльності туроператорів в Україні, що призводить до масових порушень прав та інтересів споживачів туристичних послуг.

Відсутність єдиного підходу до розробки дієвих механізмів окрім ліцензування тур операторської діяльності, викликає необхідність звернутися до сталої європейської практики у цьому питанні.

Директивою (ЄС) 2015/2302 Європейського парламенту та Ради ЄС від 25 листопада 2015 р. про пакетні тури та пов'язані з ними туристичні послуги, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 2006/2004 і Директиви 2011/83/ЄС Європейського парламенту та Ради та скасовує Директиву Ради 90/314/ЄС (далі – Директива 2015/2302/ЄС [8], передбачено норми про фінансове забезпечення відповідальності туристичних організацій та інформування подорожуючих про це. Зокрема продавець або організатор, які уклали туристичний контракт зі споживачем, повинні надати докази забезпечення повернення сплачених споживачем грошових коштів, а також оплати витрат на репатріацію споживача у разі неплатоспромож-

ності (банкрутства) продавця або організатора. Згідно з даною директивою організатори або продавці можуть використовувати деякі види захисту від неспроможності: гарантійні фонди, банківські гарантії, договори страхування відповідальності туристичних організацій, довірчі (трастові) рахунки, банківські депозити, поруки туристичних асоціацій за зобов'язаннями своїх членів,

Директивою 2015/2302 /ЄС встановлено право на компенсацію за ущерб якщо туристичні послуги не надаються або надаються неналежним чином. Компенсація також повинна покривати немайновий збиток, такий як компенсація за втрату задоволення від подорожі або відпустки через суттєві проблеми в наданні відповідних туристичних послуг. Мінімальний розмір компенсації подорожуючому, яка повинна бути виплачена у випадку неплатоспроможності продавця або організатора, встановлюється у розмірі коштів, сплачених подорожуючим за договором з туристичною організацією з додаванням втрат, пов'язаних з репатріацією. Слід звернути увагу, що згідно з Директивою 2015/2302 /ЄС Для того щоб захист від неспроможності був ефективним, він повинен охоплювати прогнозовані суми платежів, на які впливає неспроможність організатора, і, де це може бути застосовано, передбачувані витрати на репатріацію. Це означає, що захист має бути достатнім для покриття всіх передбачуваних платежів, які здійснюються пасажиром або від їх імені щодо туристичних пакетів в пік сезону, з урахуванням періоду між отриманням таких платежів і завершенням поїздки або свята, а також, де це може бути застосовано, передбачувані витрати на репатріацію.

Національним законодавством держав-членів ЄС встановлюються свої особливості щодо фінансового забезпечення під час неплатоспроможності та щодо засобів забезпечення відповідальності туристичних організацій.

Так у Республіці Литва у ст. 3 Закону «Про туризм» Литовської Республіки [9] передбачено, що фінансові гарантії складаються з банківської або страхової гарантії або страхової допомоги. Договір страхування допомоги укладається між постачальником туристичних послуг і страховою компанією. У договорі страхування повинні бути викладені зобов'язання страхової організації з надання допомоги мандрівникам, коли поїздка не може бути продовжена через поломку транспортних засобів, аварії або інших непередбачуваних обставин і для виконання зобов'язань потрібна негайна допомога. Надання допомоги мандрівникам полягає в поверненні мандрівників до місця повернення, вказаного в договорі, або допомоги щодо продовження поїздки, та в обох випадках – у відшкодуванні необхідних витрат, пов'язаних з цими подіями.

В Законі Латвійської Республіки «Про туризм» [10] під забезпеченням туроператора та продавця туристичних послуг розуміється страхової поліс, виданий страховиком, або гарантія яка видана кредитною установою. При цьому витрати, які, необхідні для забезпечення репатріації мандрівників, і витрати мандрівників, понесені у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань постачальника туристичних послуг, покриваються з державного бюджету в непередбачених випадках, зазначених Кабінетом міністрів. Кабінет міністрів визначає порядок відшкодування коштів, використаних для репатріації мандрівників і невиконання або неналежного виконання зобов'язань постачальника туристичних послуг, у туроператора, турагента і постачальника туристичних послуг, який просуває пов'язані туристичні послуги.

Найбільш ефективний, на наш погляд механізм фінансового забезпечення встановлено Законом «Про туризм» Естонській Республіці [11]. Так, згідно з вимогами цього закону, туристична організація повинна мати фінансову безпеку та гарантії для повернення та розміщення пасажира до його повернення в пункт відправлення або інше узгоджене місце; для повернення пасажиром платежів, зроблених від імені пасажира на підставі договору про пакетну подорож у разі скасування пакетної подорожі, або для виплати компенсації за скасовану частину пакетної подорожі; для повернення пасажиру плати за невикористаний пакет. Туристична організація може обрати один або декілька видів забезпечення: гарантія, страхування. Розмір гарантій встановлюється § 15 і їх розмір визначається в залежності від сфери діяльності туристичного підприємства та встановлюється в відсотковому відношенні від загально річного обсягу продажі путівок запланованої суб'єктом туристичної діяльності але ні більш граничного розміру, встановленого законом. Якщо запланований обсяг продаж і супутніх туристичних послуг менш ніж наданий в минулому році, розмір гарантії розраховується виходячи з більшого обсягу продажі. Суб'єкт туристичної діяльності зобов'язаний оцінювати адекватність гарантії і, при необхідності, збільшувати гарантію.

На сучасному етапі Кабінет Міністрів України схвалив Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [12] відповідно до якої запроваджено скасування ліцензування туроператорської діяльності і впровадження альтернативного механізму ефективного регулювання діяльності туроператорів та інших суб'єктів туристичного ринку. Але дієвого механізму запровадження стратегії не визначено та зміни до законодавства, яке регулює туристичну діяльність не визначено.

Висновки. На підставі вивчення та узагальнення наукових джерел та міжнародного досвіду ліцензування туристичної діяльності, з урахуванням важкого стану, в якому опинилися суб'єкти туристичної діяльності у зв'язку з COVID-19, вважаємо доцільним запропонувати відміну ліцензування туроператорської діяльності, одночасно передбачивши в законодавстві декілька діючих одночасно інших засобів впливу:

1) фінансове забезпечення у розмірі який залежить не тільки від виду туристичної діяльності, а також від річного обсягу надаваних туристичних послуг. Встановити обов'язок туроператора самостійно оцінювати адекватність розміру фінансового забезпечення та при необхідності збільшувати її розмір. Запровадити механізм відповідальності за порушення вимог щодо адекватного розміру фінансо-

вого забезпечення у разі настання негативних наслідків;

2) Єдиний державний реєстр туроператорів, встановивши, що туристичні оператори можуть здійснювати діяльність тільки у разі внесення відомості про них до Єдиного державного реєстру туроператорів;

3) обов'язкове страхування відповідальності туристичного оператора.

В свою чергу недосконалість правового регулювання діяльності суб'єктів туристичної діяльності, необхідність удосконалення механізму фінансового забезпечення туроператорів та турагентів, умов впровадження Єдиного державного реєстру туроператорів та обов'язкового страхування відповідальності туристичного оператора, підтверджує необхідність та перспективність подальших досліджень цих проблемних питань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 р. № 698-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12>
2. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
3. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. № 1775-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1775-14/ed20150628>.
4. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з організації іноземного, внутрішнього, зарубіжного туризму, екскурсійної діяльності: Наказ Держкомпідприємство, Держкоммолодьспорттуризм України: від 17.01.2001 р. № 7/62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-01>
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності: Закон України від 19.10.2010 р. № 2608-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2608-17/ed20190101>.
6. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.
7. Про затвердження Ліцензійних умов провадження тур операторської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 р. № 991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-п>.
8. Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2302>.
9. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas 1998 m. kovo 19 d. Nr. VIII-667 Vilnius. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct/TAR.F0E2E67B1F2F>.
10. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas 1998 m. kovo 19 d. Nr. VIII-667 Vilnius. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct/TAR.F0E2E67B1F2F>.
11. Turismiseadus Vastu võetud 15.11.2000 RT I 2000, 95, 607 jõustumine. 01.03.2001 Redaktsiooni jõustumise kp 01.02.2020 URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1036425?leiaKehtiv>.
12. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-р>.

REFERENCES

1. Pro pidpriemnytstvo: Zakon Ukrainy vid 07.02.1991 r. № 698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12> [in Ukrainian].
2. Pro turyzm: Zakon Ukrainy vid 15.09.1995 r. № 324/95-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> [in Ukrainian].

3. Pro litsenzuvannia pevnykh vydiv hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 01.06.2000 r. № 1775-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1775-14/ed20150628> [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Litsenziinykh umov provadzhennia hospodarskoi diialnosti z orhanizatsii inozemnoho, vnutrishnoho, zarubizhnoho turyzmu, ekskursionoi diialnosti: Nakaz Derzhkompriemnytstvo, Derzhkommolodspordturizm Ukrainy: vid 17.01.2001 r. № 7/62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-01> [in Ukrainian].
5. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo obmezhenia derzhavnoho rehuliuвання hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 19.10.2010 r. № 2608-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2608-17/ed20190101> [in Ukrainian].
6. Pro litsenzuvannia vydiv hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 02.03.2015 r. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19> [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia Litsenziinykh umov provadzhennia tur operatorskoi diialnosti: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.11.2015 r. № 991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-p> [in Ukrainian].
8. Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2302> [in English].
9. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas 1998 m. kovo 19 d. Nr. VIII-667 Vilnius. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F0E2E67B1F2F> [In Lithuanian]
10. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas 1998 m. kovo 19 d. Nr. VIII-667 Vilnius. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F0E2E67B1F2F> [In Lithuanian]
11. Turismiseadus Vastu võetud 15.11.2000 RT I 2000, 95, 607 jõustumine 01.03.2001 Redaktsiooni jõustumise kp 01.02.2020. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1036425?leiaKehtiv> [In Lithuanian].
12. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.03.2017 r. № 168-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-r> [in Ukrainian].

СЕМЕНОВА МАРИНА

кандидат юридических наук, научный сотрудник, НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины, адвокат, ЮФ «Семенова и Партнеры»
г. Харьков, Украина

ГУНАРЕ МАРИНА

Dr.sc.pol., асоц.проф., директор направления
«Гостиничный и ресторанный сервис, организация туризма и отдыха»,
Балтийская Международная Академия, г. Рига, Латвия

НАПРАВЛЕНИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ХОЗЯЙСТВЕННО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРОПЕРАТОРОВ В СВЯЗИ С COVID-19

Статья посвящена вопросам упрощения деятельности туристических операторов с учетом приоритета обеспечения интересов потребителей туристических услуг. Предложены конкретные меры, направленные на усовершенствование хозяйственно-правового регулирования деятельности туроператоров.

Ключевые слова: туризм, стратегия, лицензирование, финансовое обеспечение, страхование, реестр.

SEMENOVA MARYNA

PhD in Law, researcher of the Department of general issues of formation and implementation of innovation policy Research Institute of Legal Support of Innovative Development of National Academy of Legal Sciences of Ukraine, advocate, Semenova & Partners Law Firm
Kharkiv, Ukraine

GUNARE MARYNA

Dr.sc.pol., assoc.prof, Director of Study Direction
„Hotel and Catering Services, Tourism and Leisure Organization” Baltic International Academy
Riga, Latvia

DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF ECONOMIC AND LEGAL REGULATION OF THE ACTIVITIES OF TOUR OPERATORS IN DUE WITH COVID-19

Problem setting. COVID-19 and global quarantine have changed the lives of the world and dealt a devastating blow to business and the economy. The most affected industry, of course, can be considered tourism. According to Bloomberg, the global tourism industry in 2020 will lose \$ 1.7 trillion.

The tourism industry around the world and in Ukraine has virtually come to a complete halt. This is primarily due to the closure of borders, the cessation of passenger traffic, the shutdown of hotels, tour desks, guides and restaurants. The cancellation of tours and the refusal of tourists to travel, has led to the fact that many tourism entities suffer losses, and some are on the verge of bankruptcy. And those who want to start their own tourism business and develop the tourism industry have many difficulties. All these factors make it necessary to consider simplifying the activities of tour operators. All these factors together make it necessary to consider the issue of simplifying the activities of the main actors in the tourism industry and especially tour operators.

The purpose of this study is to analyze the possibility of simplifying the activities of tour operators in terms of the abolition of licensing of tour operators in view of the priority of ensuring the interests of consumers of tourism services and taking into account the successful experience of the Baltic States.

Analysis of resent researches and publications. The licensing of tourism in Ukraine and security in the field of tourism, including in the context of international experience, considered by the following scientists: S.S. Galasyuk, V.G. Gerasimenko, A.G. Okhrimenko and others. However, issues related to the liberalization of tourism need further research.

Article’s main body. Based on the study and generalization of scientific sources and international experience of tourism licensing, taking into account the difficult situation in which tourism entities in connection with COVID-19, we consider it appropriate to propose the abolition of tour operator licensing, while providing for several existing legislation. at the same time other means of influence: 1) financial security in the amount which depends not only on the type of tourist activity, but also on the annual volume of provided tourist services. Establish the obligation of the tour operator to independently assess the adequacy of the amount of financial security and, if necessary, increase its size. Introduce a mechanism of liability for violation of the requirements for an adequate amount of financial security in the event of negative consequences; 2) the Unified State Register of Tour Operators, having established that tour operators may carry out activities only if information about them is entered into the Unified State Register of Tour Operators; 3) compulsory liability insurance of the tour operator.

Conclusions and prospect of development. In turn, the imperfection of the legal regulation of tourism entities, the need to improve the mechanism of financial support of tour operators and travel agents, the conditions of the Unified State Register of Tour Operators and compulsory liability insurance of a tour operator, confirms the need and prospects for further research.

Keywords: tourism, strategy, licensed, financial support, insurance, registry.